

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
POLITIKOS ĮGYVENDINIMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIŲ GINČŲ TAIKINAMOJO
TARPININKAVIMO ĮSTATYMO NR. X-1702 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-534
PAKEITIMO ĮSTATYMO (toliau – Mediacijos įstatymo projektas),
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO NR. VIII-
1029 20, 28, 36, 40, 44, 51, 56, 59, 67, 79 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 79-1, 79-2 STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO (toliau – ABTĮ projektas), LIETUVOS
RESPUBLIKOS IKITEISMINIO ADMINISTRACINIŲ GINČŲ NAGRINĖJIMO TVARKOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1031 PAKEITIMO ĮSTATYMO
(toliau – IAGNTĮ projektas) (toliau kartu – projektai)
(NR. TAP-18-1405; TAIS NR. 18-4803(2))**

2018-09-13 Nr. NV-2421

Vilnius

Projektų rengėja: Teisingumo ministerija.

Projektų tikslas: Projektai parengti siekiant sudaryti galimybes spręsti administracinius ginčus mediacijos būdu, skatinti taikų ginčų sprendimą, mažinti teismų darbo krūvį, taupyti privačių asmenų, valstybės biudžeto lėšas, skiriamas ginčų sprendimui teisme.

Dabartinė situacija: Civilinių ginčų taikinamąjį tarpininkavimą (mediaciją) reglamentuoja 2008 m. liepos 15 d. Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymas. 2019 m. sausio 1 d. įsigalioja nauja jo redakcija, kuria išplečiamos mediacijos galimybės civiliniame procese, nustatomi nauji reikalavimai asmenims, siekiantiems vykdyti mediatorių veiklą, o nuo 2020 m. sausio 1 d. įtvirtinama privaloma mediacija tam tikrų kategorijų civiliniuose ginčiuose.

Administracinių bylų teisenos įstatyme reglamentuotas taikos sutarties sudarymas administraciniuose ginčiuose: bet kurioje proceso stadijoje ginčo šalys gali baigti bylą taikos sutartimi, jeigu ją sudaryti galima atsižvelgiant į ginčo pobūdį; taikos sutartis turi neprieštarauti imperatyvioms įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, viešajam interesui, nepažeisti trečiųjų suinteresuotų asmenų teisių ar teisėtų interesų; taikos sutartis negali būti sudaroma bylose dėl norminių administracinių aktų teisėtumo; taikos sutarties dalykas turi būti to paties pobūdžio, kaip ir skunde (prašyme) nurodyti reikalavimai; taikos sutartimi gali būti išspręstas visas ginčas ar jo dalis (atskiri reikalavimai); teismas imasi priemonių ginčo šalims sutaisyti tik tuo atveju, kai yra ginčo šalių sutikimas pradėti derybas dėl taikos sutarties sudarymo. Panašiai reglamentuojamas taikos sudarymas ir dėl ginčų, nagrinėjamų ikiteismine tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijoje bei jos teritoriniuose padaliniuose.

2018 m. sausio 1 d. įsigaliojusiame naujos redakcijos Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme reglamentuojama Lietuvos administracinių ginčų komisijos ir jos teritorinių padalinių narių skyrimo ir atleidimo tvarka, statusas, Lietuvos administracinių ginčų komisijos ir jos teritorinių padalinių kompetencija, skundo (prašymo) padavimo ir priėmimo ginčų komisijoje tvarka, reikalavimai, kuriuos turi atitikti skundas (prašymas), pasirengimo nagrinėti skundą (prašymą), skundo (prašymo) nagrinėjimo stadijos, ginčų komisijos sprendimo priėmimo tvarka, nustatytos administracinių ginčų komisijų priimamų sprendimų rūšys, sprendimų išsiuntimo ir apskundimo tvarka.

Galiojantys teisės aktai nenumato galimybių spręsti administracinius ginčus mediacijos būdu.

Projektų esmė:

Mediacijos įstatymo projektu siekiama, kad šis įstatymas nustatytų pagrindines ne tik civilinių, bet ir *administracinių ginčų* mediacijos sąlygas. Atitinkamai tikslinamos įstatyme apibrėžtos sąvokos ir jų vartojimas, tokiu būdu atskiriant įstatymo nuostatas, skirtas tik civilinių ginčų mediacijai arba tik administracinių ginčų mediacijai reglamentuoti.

Mediacijos įstatymo projekte siūloma numatyti galimybę administracinius ginčus spręsti neteisminės bei teisminės mediacijos būdu. Nustatoma, kad galima perduoti spręsti neteisminės ar teisminės mediacijos būdu tik tokį administracinį ginčą, dėl kurio pagal įstatymus leidžiama administracinio ginčo šalims sudaryti taikos sutartį.

Taip pat Mediacijos įstatymo projekte tikslinamos kitos įstatymo nuostatos reglamentuojančios mediatorių įtraukimą į sąrašą, reikalavimus jiems, mokymus, neteisminės bei teisminės mediacijos procedūrą, apmokėjimą už mediaciją ir kt.

ABTĮ projekte, siekiant skatinti administracinių ginčų mediaciją, siūloma ginčo šalis, kurios prieš kreipdamosi į teismą naudojosi mediacija, atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo. Teismas pareikalautų sumokėti žyminį mokestį, jeigu paaiškėtų, kad ginčo šalis prašymą perduoti ginčą spręsti mediacijos būdu pareiškė nesąžiningai arba nesąžiningai naudojosi mediacija, arba mediacijos metu reiškė nesąžiningus prašymus.

Taip pat nustatoma pareiga teisėjui pasiruošimo nagrinėti administracinę bylą stadijoje nustačius, kad yra galimybė ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu, pasiūlyti ginčo šalims šia galimybe pasinaudoti. Taip pat siūloma reglamentuoti ginčo perdavimo teisminei mediacijai tvarką.

IAGNTĮ projekte siūloma reglamentuoti ginčo perdavimo neteisminei mediacijai tvarką.

Kartu ABTĮ ir IAGNTĮ projektais siekiama atlikti patikslinimus nesusijusius su mediacija.

IAGNTĮ projekte siūloma tikslinti Lietuvos administracinių ginčų komisijos pirmininko bei narių skyrimo, atostogų suteikimo tvarką. Taip pat siūloma nustatyti, kad ginčų komisijos nariai eiti pareigas gali tik Lietuvos administracinių ginčų komisijoje, taip pat dirbti mokslinį, pedagoginį ar kūrybinį darbą. Siekiant lankstesnio ginčų komisijos darbo organizavimo proceso, siūloma nustatyti, kad Lietuvos administracinių ginčų komisijos posėdį gali organizuoti ir jam pirmininkauti ne tik šios komisijos pirmininkas arba pirmininko pavaduotojas, bet ir pirmininko paskirtas kitas komisijos narys. Taip pat siūloma atsižvelgiant į tai, jog praktikoje pasitaiko atvejų, kai ginčų komisijoje per vieną dieną gaunamas didelis skundų (prašymų) skaičius, siūloma nustatyti ilgesnį – 3 darbo dienų skundų (prašymų) priėmimo terminą, siūloma tikslinti ginčų komisijos sprendimo apskundimo tvarką bei padaryti kitus patikslinimus.

ABTĮ projektu numatoma pripažinti netekusia galios nuostatą, numatančią, kad, bylas pagal prašymus, kai kyla ginčai tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų dėl kompetencijos ar įstatymų pažeidimo teismas nagrinėja netaikant išankstinio nagrinėjimo ne teismo tvarka procedūros bei padaryt kitus patikslinimus.

Priėmus Įstatymų projektus, administracinių ginčų nagrinėjimo procesas bus aiškesnis ir efektyvesnis.

Derinimas: Projektai derinti su Vidaus reikalų, Finansų ministerijomis, Teisėjų taryba, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, Europos teisės departamentu prie Teisingumo ministerijos, Lietuvos administracinių ginčų komisija ir Lietuvos teisės institutu. Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba, Europos teisės departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Lietuvos teisės institutas pastabų ir pasiūlymų neturėjo. Į dalį gautų Teisėjų tarybos ir Lietuvos administracinių ginčų komisijos pastabų atsižvelgta. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatoms: Projektas įgyvendinama Vyriausybės programos 224.8 papunkčio nuostata „plėtosime taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemą, kad didesnė dalis teisminių ginčų būtų sprendžiama taikiai, tam bus numatyta privaloma mediacija nagrinėjant tam tikrų kategorijų civilinius ir administracinius ginčus“.

Dalykinio vertinimo išvada:

Atsižvelgiant į siekį trumpinti ginčų nagrinėjimo bei atskirų procedūrų atlikimo terminus, abejonės kelia rengėjų siūlymas IAGNTI projekte nustatyti ilgesnį – 3 (vietoj 1) darbo dienų skundų (prašymų) priėmimo terminą. Manytina, kad aiškinamajame rašte duodama nuoroda į „praktikoje pasitaikančius atvejus, kai ginčų komisijoje per vieną dieną gaunamas didelis skundų (prašymų) skaičius“ nėra pakankamu argumentu pagrįsti siūlomam pakeitimui ir toks siūlymas terminą ilginti tris kartus turėtų būti plačiau argumentuotas.

Įvertinant taip pat Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės projektams pateiktų pastabų apimtį ir turinį (2018 m. rugsėjo 12 d. išvada Nr. NV-2404) **siūlome projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.**

Patarėjas

Audrius Kasinskas

Audrius Kasinskas, tel. +370 706 63733, el. p. audrius.kasinskas@lrv.lt